KOÇO RAÇIN

VJERSHA

KOÇO RACIN
VJERSHA

BIBLIOTEKA GËZIMI

Përktheu: Lutfi RUSI

Kopertinën dhe ilustrimet: Toma Shijakoviq

KOÇO RACIN

VJERSHA

NDËRMARRJA BOTUESE GAZETARE »NOVA MAKEDONIJA«
SHKUP, 1967

DITËT

Posi ata gjerdanët n'fyt
vargjet e gurëve të ftohtë,
ashtu n'krah't tonë k'to ditë
kanë randue, janë renditë.

A ditë janë k'to ditë
vuejtje argatësh të shkretë!

Në mëngjes me natë ngrihesh
e në mbramje vonë kthehesh,
me gëzim në mëngjes nisesh
e me lot' në mbramje kthehesh.

Le të mbetet, eh, e shkretë
kjo jetë, e qenit jetë!

Lind njeri-të të robnojnë
lind njeri-të të poshtnojnë,
gjithë jetën papra t'punosh
e të tjerët t'i pasunosh!

Për pallate t'bardha, t'hueja,
gërmoni vorret tueja!

Për vehte vetëm angari,
për vehte vetëm vuejtuni,
si gjerdan vargohen ditët,
varg si hallkë e çeliktë.

Hallkë hekuri renditu
an'e mbanë fytit endu!

BRENGA

A nuk ka jetë, a nuk ka
dashtni për jetë të madhe ma,
dashtni për jetë njerzore
në këto mushkni punëtore.

A nuk ka zemër, a nuk ka
zemër mbi zemrat zemër,
zemër-e gjanë gjanësi,
zemër-e thellë thellësi,
botën ta përfshij' e t'jetë
e vogël për këto mushkni?

A nuk ka ditë t'bardh', a nuk ka
mbi ditët ditë s'i s'ka ma,
ditë të jet'e puntorëve,
ditë-diell i nalt' naltësi,
ditë-det i gjan' gjanësi —
dielli të ndalet të qëndrojë
dhe koha habitshëm të ndalojë:

zemra prangat i dërmon,
flamurin e kuq pikon,
zemra që do të hapet
dhe zgjanohet gjanë gjanësi
të tanë botën ta përfshij'.

MUNDIMI KATUNDAR

Për brij arës, për brij lugut,
brij kodrave t'ulta, t'blerta,
uji rrjedh, uji përfshin
lotë bujqish, mund katundesh
breng' mjerime katundare.

E burimi ujë buronte,
fush'n e frytshme e ujiste,
fusha frytshme fryte dha.

E mortaja natën ecte,
fryt'n e fushës a e mblidhte,
se hambari shprazët mbettë!

Dielli ndritshëm më ndriçonte,
pyll'i bukur më gjelbronte —
në pyll zogu kang' këndonte.

A gur në zemër iu vu,
për flokësh shtriga a e zu,
zemrën e fshatit-shekull n'pikllim!

Kush e derdh, kush po e çon
atë brymë që e shkreton
nëpër ara të gjith' drithin,
nëpër vneshta të gjith' rrushin?
Që dhe drithi t'mos gjelbrohet,
që dhe rrushi t'mos kuqlohet,
që prej mundit katundari
të mos ket' dobi i pari?

DUHANVJELËSIT

Në kandar të ftohtë e peshojnë me gram,
por a mundet me e peshue
mundimin tanë, tanin duhan,
djersën tonë që asht krypësue.

Në mëngjeset e verës qysh para agimit,
deri n'orët e shurdhta të mbramjes së dimnit,
ai unshëm tonin mundim gëllti,
djersën e gjakun, e tonën fuqi.
I verdhë të verdha i ban ftyrat e zbeta
dhe në mushkni bie mikesha të verdha.

Në mëngjeset me brymë, në t'fresktin agim,
na të mendueshëm atë e mbledhim.
Gjeth mbas gjethi këpute,
gjeth mbas gjethi rradhoje,
gjeth mbas gjethi ndrroje, paloje,
gjeth mbas gjethi përkdhelshëm, idhnueshëm randoje
dhe n'vargun e gjatë prej pikave të djersës
dhe shpresave të mallkueme, dhe të gjelbërtit idhnim
me sy të turbulluem, me të idhnueshëm shikim
në gjethet e njoma si ar të verdha
vargoje qartas, po ashtu pa za:
prrallën t'idhët të jetës së turbullueme.

A nuk e din?
Kur koha vjen të peshohet duhani
masë nuk ka, gërmon në mushkni
pa u ndalë, fund pa gjetë
jo brengë, por mallkim, e n'syt e turbulluem
dhe padashtas gufon vetë
tajfuni.

Kandari i merr fletët e arta,
e n'mushkni tërbohet egërsisht dallga
e brengës së verdhë-e gjetheve të verdha
e djersës së verdhë të duerve tona!

LENKA

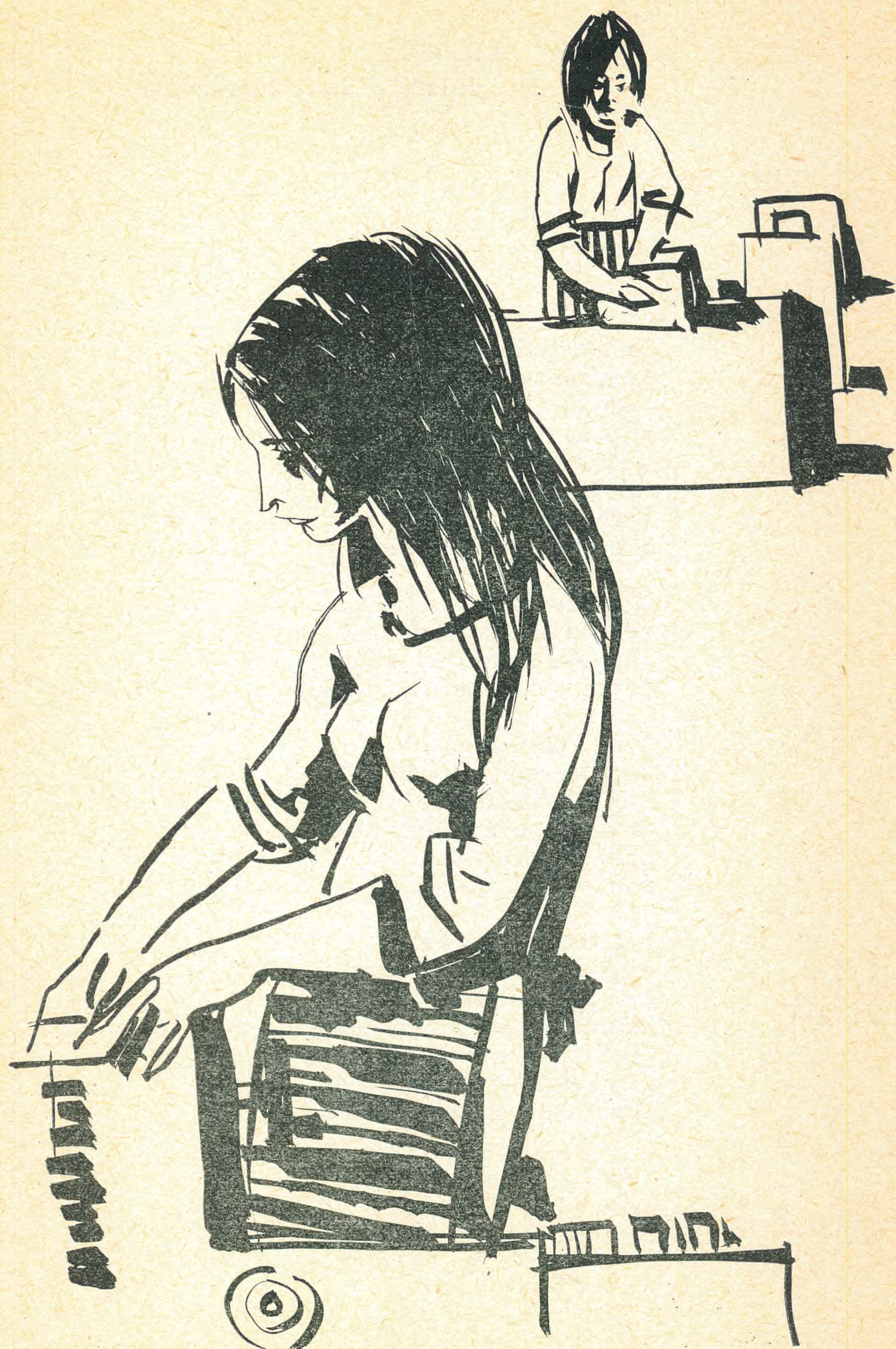
„Bilana pëlhurë zbardhonte . . .”

Lenka qyshkur e la
këmishën e hollë t'lintë
në avlimente paendë
dhe me nallana shkoi
duhan n'monopol t'rradhoj' —
iu ndryshue krejt fytyra
posht' vetulla iu lëshue
dhe buza iu shëmtue.

Nuk ishte e lindun Lenka
për atë të shkretë duhan!
Duhanet helme të verdha
për mushkni-tuf' t'trandafilta.

Vjeti i parë kaloi
bucë në zemër iu ba,
vjeti i dytë mbaroi
dhimbja në krahnor nuk e la;
e vjetin e tretë toka
trupin e saj mbuloi.

E natën kur Hanëza
mbi vorr rrezet lëshonte,
mbi të e qetë era
dhimbje pikëllimi këndonte:
„Pse më mbete, pse më mbete,
moj këmishë, ti, pambarue
këmish' që ishe për t'dhurue . . .”

NDAMJA
— Gurbetçijve —

A s'të tregova, a s'të tregova
a s'spiegova, kur nga ty u ndava?
Hiç, moj, mos më prit, hiç, moj, mos më prit
Belgradi a kulshendër, d'Belgrad un' rob
shëndetin e la në t'hueja shtëpi,
me timin shëndet të pangijshmit ngi,
e në shtëpi unë nuk kam m'u kthye,
syt tueja ma nuk kam me i shikue,
trupin tand ma nuk kam me e lëmue,
atje larg diku i shkretë vorri
mjerim i shkretë, moj Velë, për ty
i shkretë do të mbetet!

E dij gjerdan ma ti s'ke rendit',
e dij ti pajë ma nuk pregadit,
e dij, Velë, çdo gja u ba shkreti,
argate e mjerë a s'je dhe ti?
Duhane mbjell, duhane rradhit
duhane dhimbshëm n'monopol rendit —
me pikëllim ti më përkujton
dita durim randë randon.
Por unë çka të them, Velë, ndigjo!
Ti mos mallko e hiç mos vajto!
Ngrei pak syt, syt si shkëndija
nji ata sy që kallin shpirtna.

Ai që, moj Velë, na muer çdo gja,
prej ferrit ma t'errit' ai, moj, na la
shekuj për mundim, por edhe për luftë,
se ka posi na shumë në këtë botë.

Ka edhe ka-mundohen, gërmojnë,
gërmuesit gërmojnë nëpër errësi,
gërmuesit gërmojnë dhe tunel shpojnë.

Ka edhe ka-të madhnueshëm gëzim,
gëzim të thellë në errësinë
shkëlqe, moj Veliçe, si prush u trete
në luftë vorri shpirtin s'e merr!

BALADË PËR TË PANJOHTUNIN

Në fush' t'Manastirit diku
vner lëshon nji shelg i mallku',
nën atë shelg nji vorr shikon,
nji ushtar i panjohtun aty pushon.

Qysh n'luftën botnore asht shtri,
qysht at' her' i shtrim asht ba dhe,
mjerim i fort' e ka përpi
këtu ai i shkreti u ba fli.

Askush nuk qëndron pran' tij,
mbi te qielli i nalt' me yj,
toka nën të po mëshihet, —
mbi vorrin shelgu po ngrihet.

E n'pyjet që janë gjelbërue,
atje në nji vorr janë vorrue
luftarë për trimni të dallue,
që ranë për atdhe tue luftue.

Mbi ta drujt në mesnatë
nga e keqja fërfëlluen,
liqejt e maleve qartë
me dritë t'fuqishme ndriçuen.

Dhe nga ata-zanafillat
nji mbas nji vinin,
vorr në vorr zanat po shkonin
trimat në valle i mirrnin.

E kur ishim tue kalue
afër shelgut të vnerue
aty trimat u ndaluen
vllaun e panjoftun ftuen:

„Hajde, çohu, jaban, i shkue
me zanat valle me vallzue,
gjelat, agimi tue këndue,
në katund kanë me këndue.

E ai prej vorrit belbëzon
nji mbas nji fjal' t'idhta rradhon:
„Kaloni, kaloni, vllazni,
s'jam unë për atë shoqni.

Kush për atdhe asht flijue
për drejtësi tue luftue
te ju, vllazën, ai s'vritet
në zemrën tuej mbetet.

Ju kangë atij i këndoni,
me kangë ju atë e vajtoni,
ashtu të gjithë ju lindni
edhe gjithashtu ju vdisni.

E këtu unë pse mbeta?
Përse plumbi më qëlloi,
përse toka më mbuloi —
për çka un' i ri u treta?

Tregoni, vllazën, tregoni,
tregoni, mandej kallzoni,
asgja mue prej këtu s'më ngre
e zez' asht vdekja e ime.

Luftarët i ulën krenat,
e zanin e ndalën zanat,
mjer ata, ata të shkretë,
që në luft' kështu kan' mbetë.

Heshtën, porse gjelat u zgjuen,
gjelat e katundit kënduen,
e zanat në pyll u larguen
me luftarë ndër duer kaluen.

E shkretë krejt fusha mbeti,
i shkretë agoi agimi,
e zanat në pyll u larguen
i panjohtuni asht vnerue.

ELEGJI PËR TY

„Errësohu pyll, zemrohu motër...”

1.
U nisa dhe kalova dje
n'at' pyll të gjelbërt atje
nën ahet rritë në naltësi,
nëpër qylym hijesh n'gjanësi.

Ecja me krye të turbulluem
i krusun, i tretun, i menduem,
ecja me buc' n'zemër, me idhni
dhe me gur të zi në krahnuer.

Ej, gjidi, pyll i gjelbërt!
Ej, gjidi, uj i freskët!
Zogjt këndojnë, lot lëshon ti!
Dielli shkëlqen, errësohesh ti!

Nëqoftëse mësheh eshtnat
e vigajve trima të rij
që këtu me ty janë shtri,
n'ato prozhme plot errësi,
pse s'len kangët t'jehojn' n'ajri?

Pse drujt këtu te ty
dhe përmbi ata degët
e përmbi degët gjethet
fishkllojn' heshtas me dhimbsuni?

2.
Atje nalt, nalt në qiell
agon drita, zgjohet toka
i përhap fletët dita,
i derdh rrezet e florijta
atje agimi skuqëllohet —
zemra ime pikëllohet.

Pus të thellë nji gërmoni,
uj' të ftohtë nga ai nxirrni,
plag't e randa me të lagni
të mos djegin, të mos dhambin.

Agim i kuq e plot shkëlqim!
Agim i dashtun probatim!
Ti përhapesh në largësi
a do t'japish njiher' ngrohtësi
kandshëm, fort, e mir' e mirë
përmbi lumej, përmbi pyje
përmbi fusha, përmbi lugje,
përmbi vendin tim të dashtun?

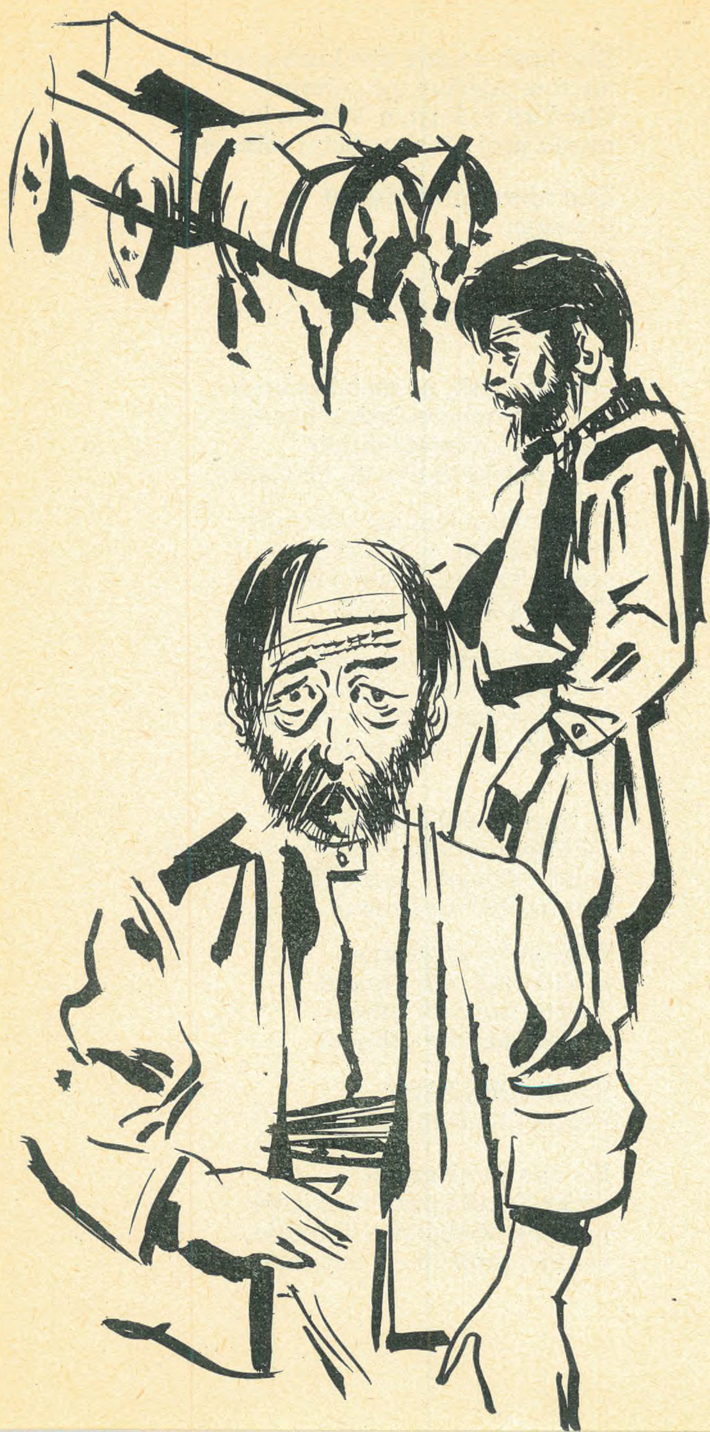
3.
Dy kodra-dy tatëpjeta,
midis tyne urë e hollë,
nën urën uj i ftohtë përshkon
kalon e plagën e pastron.
Rrjedhë prej shekullit shekullor
i rij e gjithnji ma rinor
rrjedhë e atij mundimet
të plakme e ma të plakme!

Rrjedhë e përfshin me vehte
pran' tij që rrjedh çdo gja,
edhe në kodrinat jeta
myshket në troskë e veshme.

Rridhni përroje të ftohta!
Rridhni dhe imtësoni kodra!
Rridhni nëpër tonat zemra
se edhe gjaku rrjedh te na!

4.
E mjer' asht e mjer' jeta argate
n'errësi e ndërtueme,
na kanë poshtnuem posi bagëti
n'këtë bot' plot bukuri.

Kush ua theu fletët e bardha,
fletët e pllumbave të bardhë?
Kush i turbulloi krojet e qarta
krojet e shpirtnat e pastra?

Dhe kush e ndau dhe kush e ndau
me mur njeriun nga njeriu?
Dhe kujt iu kujtue, kujt iu kujtue
njeriu prej njeriut t'jet' i robnue.

Dhe njeriu prej njeriut
të vuejë,
të hjekë,
e t'ikë
prej djepit deri n'vorr.

5.
Mirë ta dijsh, në mend ta kesh
dhe kurr mos ta lash n'harres'
puntor je, vërtetë puntor
do t'rrëxohesh dhe do t'çohesh.

Vetëtimat n'kan'me mbrrijtë,
dielli nëse ka me shndritë,
rrugët, rrugët, vetëm rrugët
t'luftës para teje janë.

E përjetshme posi vdekja
asht e gjatë edhe lufta,
por ma e fuqishme se sa vdekja
nëpër rrugët asht beteja.

6.
Shtrydhni edhe grabitni
djersën, mundin e mish'n e xhvesht'
gojat e shkreta ua mbyllni
britmat të mos i ndini.

Edhe syt e zi gërmoni
të shikojnë mos i lejoni,
duert e burrave i theni
zemrën mizore ushqeni.

Shuni edhe dritat!
Errsina t'bahet gur i zi!

Ka dhe ka në errësi
diçka t'gjallë prap't'ndriçojë,
ka edhe në shpirtin dhimbje,
ka dhe shpirtna të ushqejë.

Dhimbja dhemb-dhimbja djeg,
dhimbja pjek-shpirti m'nerë,
por dhe dhimbje kur xixëllon
për të mallkuemit mjer'e mjerë!

MËNGJESI MBI NE

Vijnë nga largësia e murrme
të diellit rreze t'arta,
derdhen nga largësia e murrme
të mëngjesit lagështi të brymta.

Nëpër të gjata gjansi të rrafshta
çohen mjegulla të holla.
e nëpër katunde të vegjël në gjum
mëshehtas fërfëllon nji zhurm'.

Fërfëllon e derdh'në zemër brengë
për robët e tokës së zezë,
heshtas fërfëllon për fushat e vdekme,
për katundet e qytetet robë.

Eh, ato gjansi të gjana, të rrafshta
eh, ato të shkreta brenga,
të vdekme, t'errta, t'egra kulçedra,
t'ullijve të thyme dega.

Nëpër to djers'e njeriut kullon
dhe fuqia e përgjakshme rrënkon,
nëpër to gëzim kurr nuk ka,
po diell të gëzueshëm ka!

Por ato mëngjese me brymë të freskta
punojnë e punojnë në mushkni.
Punojnë e këndojnë si stuhi
si zjarr dhe i djegin mushknitë.

TATUNÇE

Banës

Mos më mallko, mos më vajto!
Varg mallkimesh mos më rendo!
Gur i randë më asht jeta,
ma e randë më asht gjegja
për të pop'llit fjal'të shenjta!

Nëse shtëpi unë nuk bana,
nëse shimshir derë s'hapa,
shpi vllaznore e kam botën
vllaznisht derën që e hapën
zemra-derë ma e naltë
zemra-shtëpi ma e gjanë.

Nëse grue unë nuk pruna,
n'dhomën time gonxh'burbuqe,
t're dashnore dhe besnike,
mos më vajto, mos më mallko
shoqja n'luftë e n'betejë
diell shkëlqen edhe ndriçon!

Nëse të djelmënisë vjetët
nëpër rrugët, nëpër izbet,
në rinin' e hidht'i mbolla,
drejt në sy vetëm më shiko
t'i më këndojshe, mos harro:
„Nana cubin s'e ushqen . . ."

E nëse nuk vdes në shtëpi,
po ku shtrigat veç gjimojnë,
shkëndi t'luftës ku xixllojnë,
të lumtë thuej, ti, o shpirt,
ke përse të quhesh shpirt.

NE STRUGE DYQAN TE KEM

„Zanati asht i artë"

Fjalë e urtë

1.
Shkrumohu, merak, u përvlo,
shkrumohu edhe banu hi:
vetëm mjerime mos trazo
mjeshtërve të mirë tash n'pleqni!

Kohë të vështira kanë arri
edhe të randa mallkime
prej dite n'ditë,vdiset n'uri
shpirti me vjet mbledh vner të zi!

Mos këndo kangën e mjerimit
nëpër pyje lisat kalben
ujnat rrjedhin-kodrën sharrojnë
plepa të rrij me vehte çojnë.

Çarshitë dalngadalë u shuen
edhe dyqanet u shkretuen —
çdo gja u shkretue, u përmbys
mjeshtria e artë u ndryshk.

2.
Na kishim çarshi për tregti
dhe zgjoj kosha pazare të rij
magaza t'mëdha t'rreshtueme
me mall plot të mbushme.

Po të zbritshe poshtë në treg
po të kaloje kah dyqanet
jehonte zhurm', pun', gjallni,
sanduqe t'mbushuna me flori.

Këpucët i banim vet'at'her",
plloskat, kazmat, sendet me vlerë',
me duert tona punuem
qytete të bardha ndërtuem.

Kush i shkretoi, qytetet
kush na i rrënoi?
Kush i shkretoi i mbylli
dyqanet e t'naltat shtëpi?

3.
Në mbramje atje n'perëndim,
n'mbramje në t'parin terrim,
pragun kaloj shumë i lodhun,
n'dhom't'shkatrrueme- i mërzitun-
n'minder ulem ashtu shtrembue
n'krahnor guri tue më randue,
ku asht, ah, ku asht, dëfrimi,
ku asht shpija, ku asht gzimi?

Heshtja e mallkueme nuk pran,
heshtja e mallkueme nuk bëzan,
sikur, perëndi, mortaja
për flokësh t'gjith'i ka zanë.

Nëpër rrugicat shapëllojn'
këpucë me thumba ndigjon,
heshtjen e presin me thika,
venën e pijnë me kupa.

Dhe trandafilat në bahçe
i ndëgjon me errësinë,
pëshpërin pa merak dashtuni,
pëshpërin koh't e arta n'lumni.

4.
Prralla mbeten përherë
vozgat e vjetra me verë:
prralla t'dhimbshme në mjerim
në zemër bucë bahet n'trishtim!

Të prishuna e t'mykuna
n'raft ram' e t'ndryshkuna
n'izbe t'errta në lagështi
krymbat i hanë këto fuçi.

Askush s'farkon, s'ban ma fuqi
t'mëdha si t'vjetrat s'bajn' tani!
Si t'vjetrat mbushë me pije
me venë të kuqe plot shije.

Edhe natën ndëgjon zhurmën
n'vozgat sajbit tue shëtitë
ikin-se frigohen fëmijt-
andrra për kohën që ka ikë . . .

5.
Bankat ndërtuen pallate,
të gjana përhapen rrjeta,
bankat ndërtuen pallate
dhe kulla t'holla, të nalta:
kulla termaj naltësohet,
toka teposhtë thellohet.

Nga çdo gja kajmakun hanë
edhe larg nga djersa shtrydhin,
nga çdo gja kajmakun hanë
vetëm mundin na e lanë.

Bankat ndërtuen pallate,
bankat e imamëve të rij,
tjerët këpucët na i ndreqën
me kangë vorrin na e hapën-
u zhduk e u ndryshk i arti
i ndershmi i yn' zanati!

6.
Qe, doli me nallana,
e bardh' e bukur Fidana,
shëtit posht' në çarshi
kur i ulun n'qepenek rri.

Nëqoftëse me sy shikoj
sy asht-ta qorroj,
nëse me dorë lëmoj
dor'asht-ta shkurtoj.

Nëse trupi më kaplon,
pse ktu t'gjall, po m'varron,
Fidan', m'thuej, due me t'tregue
f'tyrën t'mshef-ku m'e sukllue?

Mjeshtër e ustabash mbrrijta,
isha mjeshtër e çirak zbrita:
për borxh dyqani m'u grabit,
për borxh aletet i kam shit'.
Me duer jam e k'to të dyja
m'u thanë nga papunsia.

7.
Të randin mjerim të randë,
të randën fishklloje randë!
E rand'e madhe je dashtuni
ma e randë je përlëkuni.

Nji kup'venë t'kuqe mbushni!
Mbushni kupën në veresi!
Ta farkëtojmë bjereni
pallën e Marko mbretit.

Gjethet kan' ra në pyje-
vetëtimat vetëtojnë n'izbe!
Në fushë përmbi shqerat
të mprehta shkëlqejnë thikat.

Në Strugë të kem dyqan,
në qepenekt, unë, të rij,
të shikoj, vetëm, të shikoj
dhe aty jeta le t'më shkoj.

GËRMUESIT

Zbardhet nata e errtë!
Copëtohet shkambi-terr!
E gjeli n'katund këndon,
dhe agimi agon-
në gjak mbi shkambin lahet
dhe thith'errësi
e me fuqi
dita
shkëlqen!
Çohuni ju t'lodhun,
gërmues e gërmuese,
nga mundi
popull
i zi!

Me kazma n'krah
me kore bukë-tha
nëpër rrugicat e përpjeta,
nëpër fushat e rrafshta,
në ditët n'shkëlqim
të nisemi dhe na
të mjeruem pada!

E gjyshit bogumill
toka e butë rrënkon
e gatshme për fryt
me breng'pret në shpirt
rahjet e forta
të kazmave të mprehta
mbi troskë
pelin
eshkë!

Në punë!
Në mund!
T'i gërmojmë butë
fushat e frytshme
me afjon, drith', duhan
të bahen të begatshme.

Nëpër vijat e shtrembta
ujë të lëshojmë
për orizin e ri
për lobodat që gjelbërojnë

Në punë!
Në mund!

Të prodhohet fryt i pasun!
Të ngjallet jetë e re!
Në hi troskë, pelini
në zjarr vorfënia, mjerimi!
Dejt të lëshojnë
rranjë në thellësi
frytet të rriten
nalt në naltësi,
të lirë
në ajri!

Lavrojmë me pllug,
por toka e artë
sa e pasun asht!

Në hi troskë, pelini
në zjarr varfënia, mjerimi!
Të pushojë, të zhduket
e madhja idhëni
për jetën në vorfëni
njeriu
asht ba-
bagëti.

Nuk jemi ne të vetëm,
nuk jemi vetëm këtu-
ne jemi në tanë botën

të panumërt
miliona,
nga mundi
popull
i zi!

E lavdishme le t'jetë dita
dhe hapi i parë
në shekujt fillestarë!
Do të kalojë fuqishëm jehona,
do të shkëlqejë dielli i art-
do të zhduket në botë
do të shembet turpshëm robnia
do të shkëlqejë jeta, lumnia.

Dhe lumejt do të rrjedhin
brengën tue përfshi
në vdekje shekullore!
Lumej plot gjallni
me të zgjuemen fuqi
të gërmuesve,
të gërmueseve,
të vuejtunve,
të xhveshunve,
të unshëmve
në tanë tokën!

Zbardhet nata e errët!
Copëtohet shkambi-terr!
E gjeli n'katund këndon,
dhe agimi agon-
në gjak mbi shkambin lahet
dhe thitërrësi
e me fuqi
dita
shkëlqen!

SANDANSKI
— poemë —

Prej katundi ishte.
Vorfënjak.
Vuejtjet e tyne i dinte
dhe luftën katundare
qysh vocrrak.

Fyellit i frynte
dhent i kulloste
e i habitun
shpeshherë ndëgjonte:
erën tue fishkllue
fyellin tue fërfëllue
dhe n'ahet e shpeshtë
kangë cubash
këndonte . . .

Mali i Pirinit
(nanë e cubit)
me qumësht i pari
e ushqei:
Mali i Pirinit
(nanë e cubit)
për luftë i pari
e mësoi!

Fyellit i frynte
dhe rritej shqipe
El Tep madhështor
në Pirinin me bor'.
Fyellit i frynte
dhent i kulloste
e qysh si fëmi
shikonte:

T'jatin
flamurtar
n'malin e Pirinit
flamurin ka ngritë,
popullin katundar
nga Kresna në Razllog
në luftë e ka pri . . .

E mandej i mallkuem
nga tirani i tërbuem
e la në hi
të nanës shtëpi.
Me të vetët shëtiti
nëpër botën mbarë,
n'qytetin
e largtë
qëndroi
proletar.
Me çekiç n'dor' qysh n'agim
punonte pada deri n'terrim
gozhdë n'këpucë
farkonte,
dhe mjerime t'idhta
të jetës kujtonte
gjatë netve të zjarrta
andrronte.

Jetoi
n'mundime
n'djers' të fëlliqta-
n'mes turpit, n'robni
në ditë palumni,
por shqipe vetë,
gjatë asaj jetë,
ai pa naltësina
të bardha-thepina.

Gjoksin e hapi
e n'ekstazë qëndroi,
Çernishevskin,
Pisarevin
me etje
lexoi.

Në të bujshmen rini
për Gocen ndëgjoi,
për veprën e popullit
të shenjtë
e pasoi
si shok besnik
jetë dhe vdekje
për veprën
dhuroi.

Me vrrull urrente
errësinën robni
për vdekje dashnonte
vendin e tij
e shkëlqei,
e shkuel robninë
e nisi
titan n'malin Pirin.

Në katunde
e qytete
e njeh çdo njeri
plak dhe i ri
Sandanskin
mbretin
e Pirinit!

Nëpër Bansko e Razllog,
Sresko e Nevrokop,
ka t'gjanë mbretni
gëzon t'madhe lavdi
që mbret s'e ka asnji:
për të gjith' robët
asht nanë,
për anmiqt
tmerr
dhe dridhmë.

Në luftë kur niset
kulshedra çohet,
vetëtima ndriçon
dhe gjarpni fishkllon.
Luftën kur e nis-
hana gjezdis!

Zemra e tij e ngrohtë
sqetull vllaznore
për çdo të mjeruem
e të piklluem:
i krishten, turk,
grek ose vllah,
për atë asht nji
i barabartë
vlla.
E dora burrnore
e egër si rrëfe
që bie
mbi tiranin e mallkue'
të dobtin me ndihmue
të drejtin ta mbrojë
t'i ahmerret
të keqes me të keqe!

NJI PUNTORIT

Njeri të jesh, gjak të ngrohtë të kesh,
me krye të mendosh, me krahë të punosh
dhe prapë diçka i vdekun të jesh.
Gjatë gjithë jetës dit'edhe natë
të mundohesh edhe të përpiqesh
dhe prapë të jesh i unshëm, i ngratë.

Puntor i përvujtun:
të mos kesh asgja, të vuejsh për gjithçka
e ti e vllaznit tuej të bani çdo gja!
Pallate të ndërtosh
nëpër izbe të jetosh
prej djepit deri në grop'
të jesh gjithnji rob.
Nga mundi tuej
të jetoj i huej!

O vlla! Pështye këtë jetë
me vllaznit tuej, me mundin tuej
zhdukeni këtë botë
dhe tjetër ndërtoni-
vllaznisht!

PËRMBAJTJA

Koço RACIN: VJERSHA. Kryeredaktor dhe redaktor përgjegjës: Mehmedali HOXHA. Përktheu: Lutfi RUSI. Lektor: përkthyesi. Korektor: Xhevat Tahir — GEGA. Redaktor teknik: Mile ARSOVSKI.

Për botuesii: Strate ARSOVSKI.

Boton: Ndërmarrja botuese gazetare »Nova Makedonija«. Redaksia »Detska radost« — Shkup. Shtyp në nandor të vitit 1967 në 2.000 kopje.